

บทความวิจัย

การจำลองการผุกร่อนของหินทรายภายใต้วัฏจักรร้อนเย็นแบบสภาวะแห้ง สภาวะเปียก และสภาวะความเป็นกรดในห้องปฏิบัติการ

ประทีปใจ พระสุจันทร์ ธนัชฐา ทองประภา และ กิตติเทพ เพ็องขจร*

หน่วยวิจัยกลศาสตร์ธรณี สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 0 4422 3363 อีเมล: kittitep@sut.ac.th DOI: 10.14416/j.kmutnb.2021.12.002

รับเมื่อ 3 สิงหาคม 2563 แก้ไขเมื่อ 8 ตุลาคม 2563 ตอรับเมื่อ 12 ตุลาคม 2563 เผยแพร่ออนไลน์ 13 ธันวาคม 2564

© 2022 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

บทคัดย่อ

การจำลองการผุกร่อนของหินทรายได้นำตัวอย่างหินทรายจำนวน 4 ชนิด มาทดสอบภายใต้วัฏจักรร้อน-เย็น เป็นจำนวน 300 วัฏจักร โดยนำตัวอย่างหินทรายแต่ละชนิดมาทำการทดสอบสภาวะการเย็นตัว 3 แบบ ได้แก่ การปล่อยให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง การจุ่มลงในน้ำกลั่น และการจุ่มลงในกรดซัลฟิวริก (มีค่าความเป็นกรดเท่ากับ 5.6) ผลที่ได้ระบุว่าหินทรายทุกชนิดไม่อ่อนไหวต่อสภาวะร้อน-เย็นแบบแห้ง อย่างไรก็ตาม หินทรายเหล่านี้อ่อนไหวอย่างมากต่อน้ำและกรด การทำให้ตัวอย่างหินลดอุณหภูมิลงโดยฉับพลันในของเหลวอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดรอยแตกขนาดเล็กในวัสดุเชื่อมประสานของหิน ซึ่งต่อมาทำหน้าที่เป็นช่องเปิดให้ของเหลวซึมลึกลงไปในตัวอย่งหิน เมื่อวัสดุเชื่อมประสานของหินทรายถูกละลายด้วยของเหลวส่งผลให้ความหนาแน่น กำลังรับแรงสูงสุด และมอดุลัสความยืดหยุ่นของหินทรายมีค่าลดลงเมื่อจำนวนรอบของวัฏจักรการจำลองเพิ่มขึ้น ผลที่ได้จากการศึกษานี้เป็นประโยชน์ในการคัดสรร และการนำหินทรายไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมหินก่อสร้างและหินประดับ

คำสำคัญ: การกัดกร่อน หินทราย กำลังรับแรงสูงสุด มอดุลัสความยืดหยุ่น ความหนาแน่น

การอ้างอิงบทความ: ประทีปใจ พระสุจันทร์, ธนัชฐา ทองประภา และ กิตติเทพ เพ็องขจร, “การจำลองการผุกร่อนของหินทรายภายใต้วัฏจักรร้อนเย็นแบบสภาวะแห้ง สภาวะเปียก และสภาวะความเป็นกรดในห้องปฏิบัติการ,” วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ปีที่ 32, ฉบับที่ 3, หน้า 521–529, ก.ค.-ก.ย. 2565.

Laboratory Simulation of Sandstones Weathering under Cyclic Heating and Cooling with Dry, Wet and Acidic Conditions

Pratabjai Prasujan, Thanittha Thongprapha and Kittitep Fuenkajorn*

Geomechanics Research Unit, Suranaree University of Technology, Nakhon Ratchasima, Thailand

* Corresponding Author, Tel. 0 4422 3363, E-mail: kittitep@sut.ac.th DOI: 10.14416/j.kmutnb.2021.12.002

Received 3 August 2020; Revised 8 October 2020; Accepted 12 October 2020; Published online: 13 December 2021

© 2022 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

Abstract

Weathering simulations have been performed on four sandstone types by subjecting them up to 300 heating-cooling cycles. Three cooling conditions are imposed on three separate sets of specimens prepared from each sandstone type: air-cooling, submerging in distilled water and in sulfuric acid (pH = 5.6). Results indicate that all sandstones are insensitive to heating-dry cooling cycles. They are however highly sensitive to water and particularly to acid. Such rapid cooling in liquid induces micro-cracks in the cementing materials, which become preferential paths allowing liquid to penetrate deeper into the specimens. As the cementing materials are dissolved by the liquids, the sandstone density, strength and elastic modulus decrease as the simulation cycles increase. The findings can be useful for the selection criteria and application of these sandstones in the construction and decoration industry.

Keywords: Weathering, Sandstone, Strength, Elastic Modulus, Density

Please cite this article as: P. Prasujan, T. Thongprapha, and K. Fuenkajorn, "Laboratory simulation of sandstones weathering under cyclic heating and cooling with dry, wet and acidic conditions," *The Journal of KMUTNB*, vol. 32, no. 3, pp. 521–529, Jul.–Sep. 2022 (in Thai).

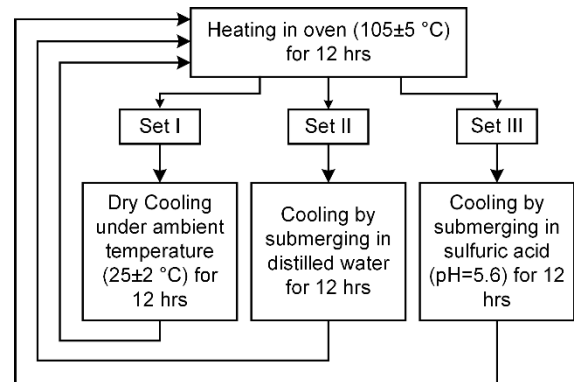
1. บทนำ

หินทรายถูกนำมาใช้ในการก่อสร้างโบราณสถานซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เนื่องจากหินทรายมีสมบัติในการเชื่อมประสานสูง และสามารถหาได้ง่าย [1] การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำใต้ดิน และความชื้นตามฤดูกาลทำให้เกิดวัฏจักรแบบเปียก-แห้งซึ่งเป็นการเร่งกระบวนการผุกร่อนของหิน ส่งผลให้เกิดการเสื่อมสภาพ และสร้างความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม [2] นักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาผลกระทบของกระบวนการผุกร่อนต่อสมบัติเชิงกายภาพและเชิงกลศาสตร์ของหิน [3]–[9] แต่ผลงานวิจัยเหล่านั้นเป็นการทดสอบในระยะเวลายาว และไม่ครอบคลุมถึงผลกระทบจากสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกัน อาทิ สภาวะแวดล้อมแบบฝนกรด ซึ่งยังมีไม่มากนักเพียงพอที่จะประเมินค่าความคงทนต่อการผุกร่อนของหินตลอดอายุการใช้งานได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ เพื่อจำลองผลกระทบของกระบวนการผุกร่อนจากสภาวะแวดล้อมแบบแห้ง แบบเปียก และแบบที่เป็นกรดต่อสมบัติเชิงกายภาพ กลศาสตร์และแรงองค์ประกอบของหินทราย 4 ชนิด ที่นิยมใช้เป็นหินก่อสร้างและหินประดับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยทำการจำลองทั้งหมด 300 วัฏจักร ภายใต้ 3 สภาวะ ได้แก่ สภาวะแห้ง สภาวะเปียก และสภาวะเป็นกรด โดยจะทำการทดสอบเพื่อหาสมบัติเชิงกายภาพ เชิงกลศาสตร์ และแรงองค์ประกอบเมื่อทำการจำลองครบทุก 100 วัฏจักร ผลที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อบ่งบอกถึงความคงทนของหินภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆ ในระยะยาว เช่น คาคะเนออายุการใช้งาน หรือการเสื่อมสภาพของหินแต่ละชนิดในสภาพอากาศแบบร้อนชื้น ฝนตกชุก หรือฝนกรด ในการปรับเปลี่ยนเพื่อยืดอายุการใช้งาน และเพิ่มมูลค่าของหินก่อสร้างและหินประดับให้สอดคล้องกับสภาวะการผุกร่อนของหินนั้นๆ ที่เปลี่ยนไปตามเวลา

2. วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ตัวอย่างหินที่ใช้ในการศึกษาเป็นหินทรายในกลุ่มหินโคราช (Khorat Group) จำนวน 4 หมวดหิน ประกอบด้วย หมวดหินภูกระดึง (Phu Kradung Formation) หมวดหิน

รูปที่ 1 รูปแบบของวัฏจักรการจำลองการผุกร่อนภายใต้สภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกัน

พระวิหาร (Phra Wihan Formation) หมวดหินเสาขัว (Sao Khua Formation) และหมวดหินภูพาน (Phu Phan Formation) โดยทำการตัดตัวอย่างหินทรายในแต่ละหมวดหินจำนวน 10 ตัวอย่าง เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด $35 \times 35 \times 152$ ลูกบาศก์มิลลิเมตร

รูปที่ 1 แสดงรูปแบบของวัฏจักรการจำลองการผุกร่อนภายใต้สภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันของหินทราย โดยตัวอย่างหินทรายแต่ละชนิดถูกแบ่งออกเป็น 3 ชุดการทดสอบ แต่ละชุดการทดสอบได้ใช้หินทรายจำนวน 9 ตัวอย่าง โดยนำตัวอย่างหินทรายทั้งหมดเข้าตู้อบที่อุณหภูมิ 105 ± 5 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 12 ชั่วโมง จากนั้นดำเนินการดังนี้ 1) นำหินจำนวน 3 ตัวอย่าง ออกมาวางไว้ที่อุณหภูมิปกติ 25 ± 2 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 12 ชั่วโมง 2) นำหินจำนวน 3 ตัวอย่าง ไปแช่ในน้ำกลั่นเป็นเวลา 12 ชั่วโมง และ 3) นำหินจำนวน 3 ตัวอย่าง ไปแช่ในสารละลายกรดซัลฟิวริกที่มีค่า pH เท่ากับ 5.6 เป็นเวลา 12 ชั่วโมง เพื่อจำลองสภาวะฝนกรดที่เกิดขึ้นในบริเวณภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ตรวจวัดโดย EANET [10] จากขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นถือเป็นการทดสอบ 1 วัฏจักร ในการวิจัยนี้ได้ทำการทดสอบทั้งหมด 300 วัฏจักร (300 วัน) ในแต่ละตัวอย่างหิน

เมื่อทำการทดสอบครบทุก 100 วัฏจักร ได้นำตัวอย่างหินชนิดละ 1 ตัวอย่าง ของแต่ละชุดการทดสอบมาทำการทดสอบเพื่อหาสมบัติเชิงกายภาพ เชิงกลศาสตร์ และแรงองค์ประกอบ

แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับตัวอย่างในสภาวะเริ่มต้น (ไม่ผ่านการทดสอบแบบเป็นวัฏจักร) ส่วนตัวอย่างที่เหลือยังคงอยู่ในรอบการจำลองการผุกร่อนต่อไป การทดสอบสมบัติเชิงกายภาพเพื่อหาความหนาแน่นของตัวอย่างหินตามมาตรฐาน ASTM C127-15 [11] โดยใช้หลักการคำนวณจากการชั่งน้ำหนักตัวอย่างหินในอากาศและในน้ำ

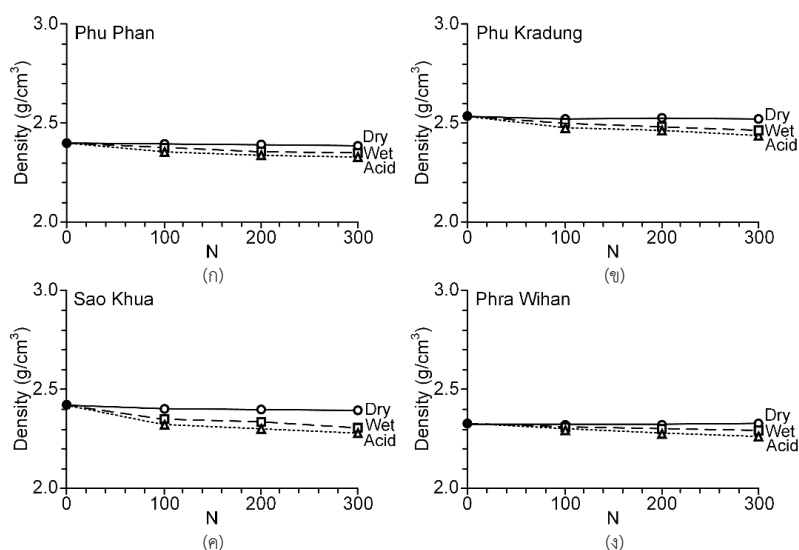
การทดสอบเพื่อหาสมบัติเชิงกลศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 การทดสอบ ได้แก่ การทดสอบการดัดแบบกดสามจุด (Three-point Bending Test) และการทดสอบแรงอัดในแกนเดียว (Uniaxial Compression Test) ซึ่งหลังจากทดสอบหาความหนาแน่นแล้วจึงทำการทดสอบการดัดแบบกดสามจุด [12] เพื่อหาค่ากำลังรับแรงดึง (Tensile Strength) ด้วยการติด Strain Gage บริเวณกึ่งกลางด้านล่างของตัวอย่างหิน เพื่อตรวจวัดการยืดตัวของตัวอย่างหินสำหรับนำไปคำนวณค่ามอดูลัสความยืดหยุ่นภายใต้แรงดึง (Tensile Elastic Modulus)

หลังจากทำการทดสอบการดัดแบบกดสามจุด ตัวอย่างหินถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกได้นำมาตัดให้มีขนาด $35 \times 35 \times 70$ ลูกบาศก์มิลลิเมตร เพื่อใช้ทดสอบแรงอัดในแกนเดียว [13] โดยขณะทำการทดสอบได้ทำการวัดค่า

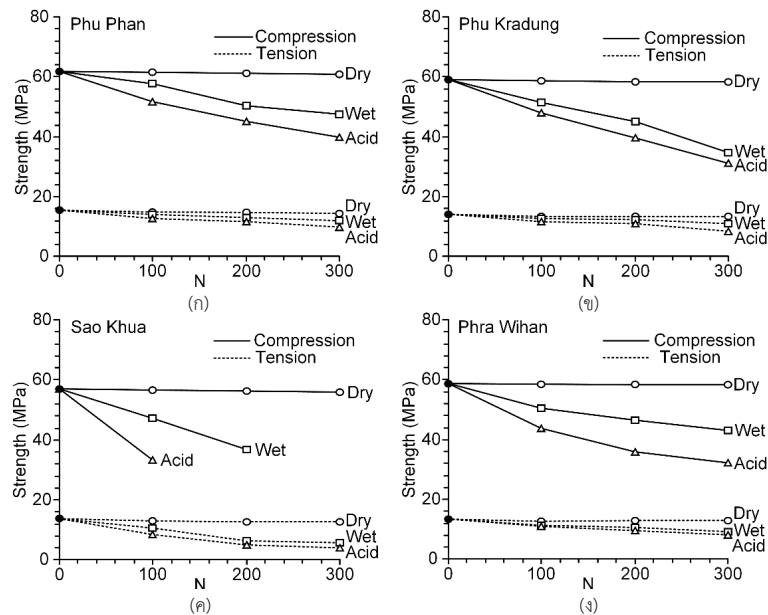
ความเครียดในแนวแกน (Axial Strain) และความเครียดในแนวตั้งฉากของตัวอย่างหินโดยใช้ Dial Gages เพื่อมาคำนวณค่ามอดูลัสความยืดหยุ่นภายใต้แรงอัด (Compressive Elastic Modulus) และอัตราส่วนปัวซอง (Poisson's Ratio) ตัวอย่างหินส่วนที่สองได้นำไปใช้วิเคราะห์แรงองค์ประกอบด้วยเทคนิคเอกซเรย์ดิฟแฟรกชัน (X-ray Diffraction Analysis; XRD) ซึ่งเป็นเทคนิคที่นำรังสีเอกซ์ (X-ray) มาใช้วิเคราะห์และระบุชนิดของสารประกอบ รวมถึงโครงสร้างผลึกของสารประกอบที่มีอยู่ในสารตัวอย่างทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) ทำได้โดยการนำตัวอย่างหินมาบดจนเป็นผงละเอียด (ผ่านตะแกรงเบอร์ 60) จากนั้นนำผงตัวอย่างเข้าเครื่อง X-ray Diffractometer-D2 Phaser เพื่อทำการวิเคราะห์หาปริมาณแร่ประกอบหิน

3. ผลการทดลอง

รูปที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นของหิน และจำนวนรอบของการจำลองการผุกร่อน (N) จนครบ 300 วัฏจักร ภายใต้สภาวะแห้ง สภาวะเปียก และสภาวะเป็นกรด ผลการทดสอบระบุว่าตัวอย่างหินทรายทุกชนิดที่

รูปที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นกับความหนาแน่นกับจำนวนรอบของการทดสอบ (N) หมวดหินภูพาน (ก) หมวดหินภูกระดึง (ข) หมวดหินเสาขัว (ค) และหมวดหินพระวิหาร (ง)

รูปที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างกำลังรับแรงอัดและกำลังรับแรงดึงกับจำนวนรอบของการทดสอบ (N) หมวดหินภูพาน (ก) หมวดหินภูกระดึง (ข) หมวดหินเสาขัว (ค) และหมวดหินพระวิหาร (ง)

ทดสอบภายใต้สภาวะแห้งมีความทนทานมากกว่าสภาวะเปียก และสารละลายกรดสามารถลดความหนาแน่นของหินลงได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะน้ำและกรดสามารถละลายวัสดุเชื่อมประสานของหินทราย และเพิ่มช่องว่างของรูพรุน ตัวอย่างหินที่อยู่ภายใต้สภาวะเป็นกรดจะมีความหนาแน่นต่ำกว่าสภาวะเปียก หินทรายทุกชนิดมีแนวโน้มของความหนาแน่นลดลงคล้ายกันเมื่อจำนวนรอบของการทดสอบเพิ่มขึ้น

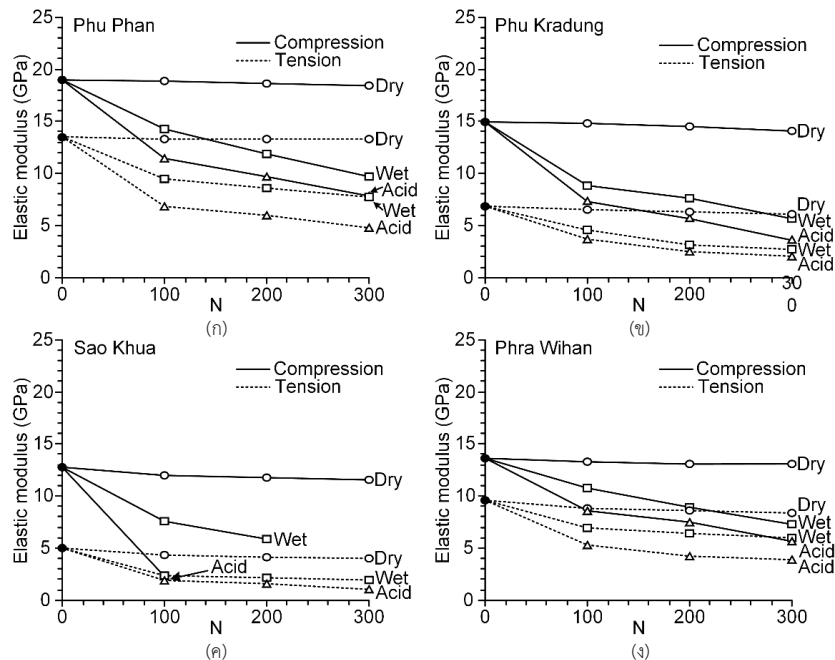
ผลกระทบของน้ำและกรดต่อกำลังรับแรงอัดสูงสุด (Compressive Strength) และกำลังรับแรงดึงสูงสุด (Tensile Strength) ของหินทรายทั้งสี่ชนิดแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนดังรูปที่ 3 พบว่า หลังจากทำการจำลองครบ 300 วัฏจักร กำลังรับแรงอัด และกำลังรับแรงดึงสูงสุดลดลงประมาณร้อยละ 30 ถึง 50 ของค่าเริ่มต้น ส่วนกำลังรับแรงอัดและกำลังรับแรงดึงสูงสุดมีแนวโน้มที่จะไม่เปลี่ยนแปลงภายใต้สภาวะแห้ง

การแช่ตัวอย่างหินในสารละลายกรดสามารถลดความแข็งแรงของหินได้มากกว่าการแช่ในน้ำ โดยหินทรายหมวด

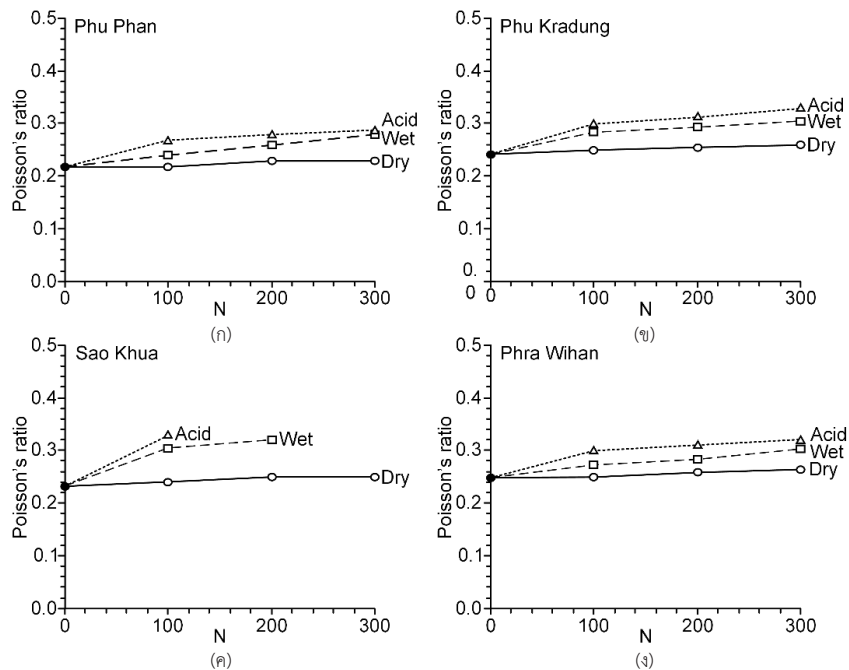
เสาขัวมีความอ่อนไหวต่อน้ำและกรดมากกว่าหินทรายหมวด 100 วัฏจักร ภายใต้สภาวะเป็นกรด และ 200 วัฏจักร ภายใต้สภาวะเปียก พบว่า ตัวอย่างหินมีการผุกร่อน และสลายตัวไปตามระยะนาบของชั้นหิน ส่งผลให้ไม่สามารถทดสอบกำลังรับแรงกดในแกนเดียวได้

ผลกระทบของการทดสอบภายใต้สภาวะเปียก และสภาวะเป็นกรดต่อค่ามอดูลัสความยืดหยุ่นภายใต้แรงอัด และแรงดึงของหินทรายมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดเช่นเดียวกับค่ากำลังรับแรงกดและแรงดึงสูงสุด (รูปที่ 4) โดยพบว่า ภายใต้สภาวะเป็นกรดเมื่อจำนวนรอบของการทดสอบเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่ามอดูลัสความยืดหยุ่นภายใต้แรงอัด และแรงดึงของหินลดลงมากกว่าเมื่อเทียบว่าการทดสอบภายใต้สภาวะแห้ง สำหรับตัวอย่างหินที่ทำการทดสอบภายใต้สภาวะแห้งจะสังเกตได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นภายใต้แรงกด และแรงดึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

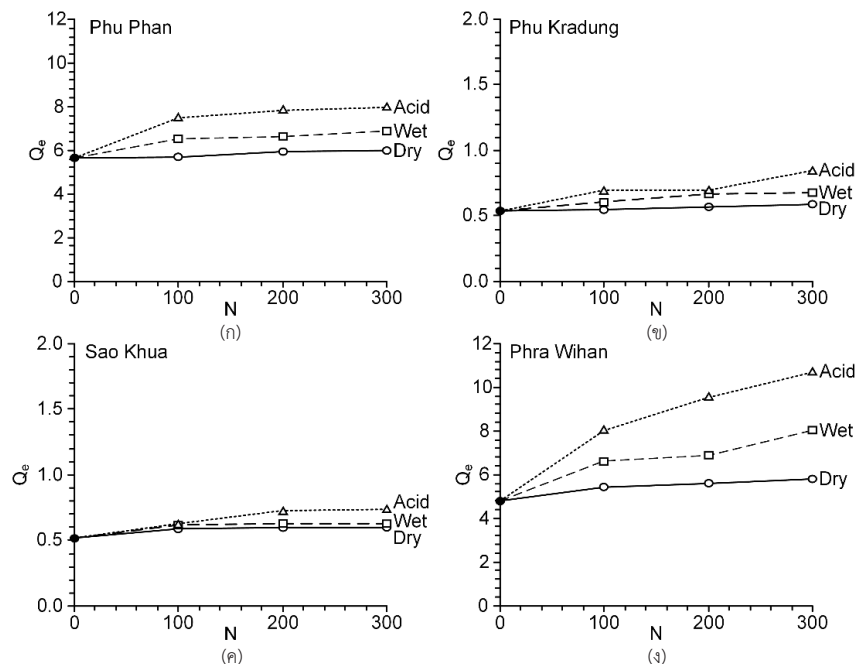
การแช่ตัวอย่างหินในของเหลวทำให้อัตราส่วนปัวซองเพิ่มขึ้นดังแสดงรูปที่ 5 โดยที่อัตราส่วนปัวซองสามารถคำนวณได้จากสัดส่วนการขยายตัวในแนวด้านข้างต่อการหดตัว

รูปที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างค่ามอดุลัสความยืดหยุ่นกับจำนวนรอบของการทดสอบ (N) หมวดหินภูพาน (ก) หมวดหินภูกระดึง (ข) หมวดหินเสาขัว (ค) และหมวดหินพระวิหาร (ง)

รูปที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนปัวซองกับจำนวนรอบของการทดสอบ (N) หมวดหินภูพาน (ก) หมวดหินภูกระดึง (ข) หมวดหินเสาขัว (ค) และหมวดหินพระวิหาร (ง)

รูปที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนแร่ควอตซ์กับวัสดุเชื่อมประสานกับจำนวนรอบของการทดสอบ (N) หมวดหินภูพาน (ก) หมวดหินภูกระดึง (ข) หมวดหินเสาขัว (ค) และหมวดหินพระวิหาร (ง)

ในแนวแกนขณะทำการให้แรงในแนวแกนของการทดสอบ แรงกดในแกนเดียว สำหรับหินทรายทุกชนิดอัตราส่วนปูนจะมีค่าเพิ่มขึ้นตามจำนวนวัฏจักรการทดสอบ อย่างไรก็ตามในการทดสอบภายใต้สภาวะแห้งจะมีการเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และตัวอย่างหินที่แช่ในสารละลายกรดจะมีการขยายตัวมากกว่าแช่ในน้ำ

ได้มีการนำหินทั้งหมด 40 ตัวอย่าง มาวิเคราะห์แร่องค์ประกอบในร้อยละของน้ำหนักด้วยเทคนิคเอกซเรย์ดิฟแฟรกชัน ผลการวิเคราะห์ระบุว่า หินทรายทุกชนิดมีแร่ควอตซ์ปะปนเป็นปริมาณมากที่สุดภายใต้ทุกสภาวะการทดสอบ สำหรับแร่อื่นๆ ที่เหลืออยู่ในรูปของวัสดุเชื่อมประสาน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอในรูปแบบของอัตราส่วนระหว่างแร่ควอตซ์กับวัสดุเชื่อมประสานหรือ Equivalent Quartz Content (Q_c) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจำนวนรอบของการทดสอบดังแสดงในรูปที่ 6 พบว่า ค่า Q_c เพิ่มขึ้นตามจำนวนรอบการทดสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับตัวอย่างที่ทำการทดสอบภายใต้สภาวะเป็นกรด อย่างไรก็ตาม

ค่า Q_c จะเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยสำหรับตัวอย่างหินที่อยู่ภายใต้สภาวะแห้ง จากผลการทดสอบข้างต้นสนับสนุนการตั้งสมมติฐานก่อนหน้านี้นี้ว่า การทดสอบภายใต้สภาวะของของเหลว สามารถละลายวัสดุเชื่อมประสาน ส่งผลให้ความพรุนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลให้หินมีความหนาแน่นลดลงนั่นเอง

4. อภิปรายผลและสรุป

จำนวนตัวอย่างหินที่ใช้ในการทดสอบถูกจำกัดจำนวน กล่าวคือทำการทดสอบเพียง 1 ตัวอย่าง สำหรับหินทรายแต่ละชนิดและแต่ละสภาวะการทดสอบเท่านั้น อย่างไรก็ตามผลการทดสอบแสดงแนวโน้มของการเสื่อมสภาพของหินอย่างชัดเจนในรูปแบบการลดลงของสมบัติเชิงกายภาพและเชิงกลศาสตร์ การออกแบบการทดสอบแบบวัฏจักรมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งกระบวนการผุกร่อน นอกจากนั้นยังจำลองสมบัติของหินทรายในระยะยาวในรูปแบบของความหนาแน่น ความแข็ง ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่น และแรงค์ประกอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ทำการทดสอบ (300 วัน) กับระยะเวลาจริงในภาคสนามอาจจะไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากตัวอย่างหินทรายถูกทำให้ร้อนด้วยอุณหภูมิสูงถึง 105 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 12 ชั่วโมง และถูกทำให้เย็นลงอย่างรวดเร็วภายในเวลา 2–3 นาที ด้วยการแช่น้ำหรือสารละลายกรด ซึ่งอุณหภูมินี้สูงกว่าอุณหภูมิปกติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมีนัยสำคัญ การทำให้ตัวอย่างหินเย็นลงอย่างรวดเร็วถูกตั้งสมมติฐานว่า อาจทำให้เกิดรอยแตกขนาดเล็กในเนื้อหิน รอยแตกนี้สามารถแผ่ขยาย และต่อเนื่องกันเป็นแนวการไหลของของเหลว โดยเฉพาะกรณีที่ทำให้วัสดุเชื่อมประสานเกิดการละลาย ส่งผลให้ความหนาแน่นของหินลดลงเมื่อจำนวนรอบของการทดสอบเพิ่มขึ้น ความพรุนและรอยแตกขนาดเล็กของหินทรายในแต่ละวัฏจักรการทดสอบเป็นเหตุให้ความแข็ง และความเหนียวของหินทรายเป็นผล หินทรายทั้งหมดภายใต้สภาวะแห้งมีแนวโน้มไม่ได้รับผลกระทบจากความร้อนที่อุณหภูมิสูงถึง 105 องศาเซลเซียส และเย็นตัวลงภายใต้อุณหภูมิห้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบของ Sun และ Zhang [1] และ Zhou และคณะ [2] ที่ทำการทดสอบสมบัติเชิงกายภาพ และเชิงกลศาสตร์ภายใต้สภาวะเปียกและสภาวะแห้ง

ตัวอย่างหินจากหมวดหินทรายในแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายของแร่ประกอบอย่างมีนัยสำคัญ [14] อย่างไรก็ตาม แร่ประกอบของตัวอย่างหินที่กำหนดไว้ในที่นี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือเปรียบเทียบสมบัติของหินทราย และความทนทานภายใต้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้

จากผลการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก และประยุกต์ใช้หินทรายภายในสภาพแวดล้อมและพื้นที่ที่เหมาะสม จากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ภายใต้สภาวะแห้งตัวอย่างหินทรายทั้งหมดมีแนวโน้มของความทนทานเมื่ออยู่ภายใต้อุณหภูมิสูงถึง 105 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 300 วัฏจักร

2) น้ำและกรดเป็นสาเหตุทำให้ความพรุนของหินทรายเพิ่มขึ้น และทำให้ความหนาแน่นลดลงเพราะทำให้เกิดการละลายของวัสดุเชื่อมประสาน โดยเฉพาะหมวดหินเสาขัวนี้

มีความไวต่อของเหลวสูงกว่าหินทรายอีก 3 ชนิด

3) อาจเป็นไปได้ว่ารอยแตกขนาดเล็กที่เกิดจากการได้รับความร้อน และการเย็นตัวอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้รอยแตกแผ่ขยายลึกเข้าไปในเนื้อหิน เมื่อจำนวนรอบของการทดสอบเพิ่มขึ้น รอยแตกเหล่านี้จะเกิดการเชื่อมต่อกัน กลายเป็นแนวการไหลที่ทำให้ของเหลวแทรกซึมได้มากขึ้น

4) จากการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนระหว่างแร่ควอตซ์กับวัสดุเชื่อมประสาน เมื่อจำนวนรอบของการทดสอบเพิ่มขึ้น หินทรายสูญเสียวัสดุเชื่อมประสานมากกว่าเม็ดควอตซ์เพราะวัสดุเชื่อมประสานละลายได้ง่ายกว่าเม็ดควอตซ์

5) การลดลงของกำลังรับแรงอัดและแรงดึง และค่ามอดูลัสภายใต้แรงอัดและแรงดึงเกิดจากการสูญเสียวัสดุเชื่อมประสานทำให้หินทรายสูญเสียแรงยึดเหนี่ยว เมื่อความพรุนของหินเพิ่มขึ้นทำให้หินสามารถขยายตัวออกทางด้านข้างได้มากขึ้นภายใต้การให้แรงในแนวแกน ด้วยเหตุนี้ อัตราส่วนปัวซองจึงเพิ่มขึ้นตามจำนวนรอบของการทดสอบ

5. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จากการส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จึงใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่อนุญาตให้เผยแพร่บทความนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Q. Sun and Y. Zhang, “Combined effects of salt, cyclic wetting and drying cycles on the physical and mechanical properties of sandstone,” *Engineering Geology*, vol. 248, pp. 70–79, 2019.
- [2] Z. Zhou, X. Cai, L. Chen, W. Cao, and Y. Zhao, “Influence of cyclic wetting and drying on physical and dynamic compressive properties of sandstone,” *Engineering Geology*, vol. 220, pp. 1–12, 2017.
- [3] G. Pardini, G. V. Guidi, R. Pini, D. Regüés, and F. Gallart, “Structure and porosity of smectitic

- mudrocks as affected by experimental wetting-drying cycles and freezing-thawing cycles,” *Catena*, vol. 27, no. 3–4, pp. 149–165, 1996.
- [4] P. D. Sumner and M. J. Loubser, “Experimental sandstone weathering using different wetting and drying moisture amplitudes,” *Earth Surface Processes and Landforms: Journal of the British Geomorphological Research Group*, vol. 33, no. 6, pp. 985–990, 2008.
- [5] A. Özbek, “Investigation of the effects of wetting-drying and freezing-thawing cycles on some physical and mechanical properties of selected ignimbrites,” *Bulletin of Engineering Geology and the Environment*, vol. 73, no. 2, pp. 595–609, 2014.
- [6] G. Khanlari and Y. Abdilor, “Influence of wet-dry, freeze-thaw, and heat-cool cycles on the physical and mechanical properties of Upper Red sandstones in central Iran,” *Bulletin of Engineering Geology and the Environment*, vol. 74, no. 4, pp. 1287–1300, 2015.
- [7] H. F. Deng, J. L. Li, M. Zhu, K. W. Wang, L. H. Wang, and C. J. Deng, “Experimental research on strength deterioration rules of sandstone under “saturation-air dry” circulation function,” *Rock and Soil Mechanics*, vol. 33, no. 11, pp. 3306–3312, 2012.
- [8] P. A. Hale and A. Shakoor, “A laboratory investigation of the effects of cyclic heating and cooling, wetting and drying, and freezing and thawing on the compressive strength of selected sandstones,” *Environmental and Engineering Geoscience*, vol. 9, no. 2, pp. 117–130, 2003.
- [9] Z. Zhao, J. Yang, D. Zhang, and H. Peng, “Effects of wetting and cyclic wetting–drying on tensile strength of sandstone with a low clay mineral content,” *Rock Mechanics and Rock Engineering*, vol. 50, no. 2, pp. 485–491, 2017.
- [10] S. Lee, “The third periodic report on the state of acid deposition in east Asia, part II national assessments,” presented at the Acid Deposition Monitoring Network in East Asia, Niigata-shi, Japan, 2016.
- [11] *Standard Test Method for Relative Density (Specific Gravity) and Absorption of Coarse Aggregate*, ASTM C127-15, 2015.
- [12] *Standard Test Method for Flexural Strength of Concrete (Using Simple Beam With Center-Point Loading)*, ASTM C293 / C293M-16, 2016.
- [13] *Standard Test Methods for Compressive Strength and Elastic Moduli of Intact Rock Core Specimens under Varying States of Stress and Temperatures*, ASTM D7012-14e1, 2014.
- [14] A. Racey, M. A. Love, A. C. Canham, J. G. S. Goodall, S. Polachan, and P. D. Jones, “Stratigraphy and reservoir potential of the Mesozoic Khorat Group, NE Thailand: Part 1: Stratigraphy and sedimentary evolution,” *Journal of Petroleum Geology*, vol. 19, no. 1, pp. 5–39, 1996.